

Antonín GINDELY (ed.), *Sněmy české od léta 1526 až po naši dobu V. (1577-1580)*, Praha 1887, s. 260-294.

154. Nařízení císaře Rudolfa II dané k žádosti stave českých, na sněmu r. 1577 dne 12. srpna zahájeném přednesené, všem řemeslníkům a obchodníkům v království Českém, kterýmž stanoví se jim ceny, mzdy, čas práce a způsob, jak se ve svých řemeslech a obchodech chovati mají.

1578, 28. července. Opis souč. v knize nákladníků v arch. města Prahy.

Císaře římského a uherského, českého etc krále etc JMti, pána našeho nejmilostivějšího, nařízení mezi řemeslníky a některými jinými obchodníky, strany drahot v tomto království českém, podle kteréhož se jeden každý zachovati povinen bude, počnouc od pondělího po svatém Matouši [22. září] léta tohoto tisícého pětistého sedmdesátého osmého.

Jakož jsou na JMt nejjasnější kníže a pána, pana Rudolfa Druhého, voleného římského císaře, uherského a českého etc. krále oc, pána našeho nejmilostivějšího, stavové království tohoto více nežli jednou ztížnosti své, kterak netoliko oni sami od svých osob, nýbrž i služebníci a poddaní jejich od řemeslníkuov v městech Pražských i jiných v království tomto nemírným nadsazováním všelijakých věcí od řemesl [sic] svých, ztěžování bývají, vznášeli, a nemohouce se všickni tři stavové sami mezi sebou na sněmu obecním, kterýž na hradě Pražském v pondělí po svatém Vavřinci [12. srpna] léta božího 1577. držán byl, o to, jakým by způsobem to k slušné a skutečné nápravě přivedeno býti mohlo, a dobrý řád při nadepsaných řemeslnících udělán býti měl, sněsti: toho jsou na JMCskou, jakožto krále českého, podali, poníženež za to JMti žádajíce, aby JMCská takové těch řemeslníkův svévolné drahotě poručiti v cestu vjíti a to, jakýmiby slušnými prostředky též drahoty a nesmírná nadsazování k slušné nápravě přijíti mohly, a nadepsaní stavové i také chudí poddaní jejich, tím více tak velice a nemírně ztěžování nebyli, milostivě obmyslití ráčil; a při čemkoli JMCská toho zůstaviti ráčí, při tom při všem tak a nejinak ode všech tří stavuov zachováno býti má, jakož týž artikul sněmovní to vše v sobě ukazuje a zavírá.

Kdež pak JMCská, jakožto král český, na takovou všech tří stavuov království tohoto poddanou a poníženu žádost, podle takového jich stavuov na JMCskou podání a starajíc se JMCská o jich všech obecné dobré a užitečné, aby dobrý řád při všech věcech zachován byl a z takových nemírných drahot a nadsazování všelijakých věcí sjíti mohlo, ráčil jest tu věc před se vzíti a tento řád a vyměření s radou nejvyšších ouředníkův zemských a rad JMCské, i také davše JMt povolati k tomu některých osob ze všech tří stavuov království tohoto, a mě vše to vše v svém milostivém, spravedlivém a bedlivém uvážení, jakéby se řemeslníkům i jiným obchodníkuom všechněm v prodávání věcí jednoho každého níže položeného řemesla a obchoduov náležitých a v placení týmž řemeslníkům podle povah a řemesel jejich rozdílných od díla a práce jejich vyměření spravedlivé, tak aby sobě žádný neměl co slušně ztěžovati, učiniti mohlo, takto o tom ustanovovati ráčí.

O pekařích.

Úředníci: Jan Nataniel, Vojtěch z Proseče a starší pekaři.

Předkem strany pekařův, poněvadž jim předešle z jistého a bedlivého uvážení dobrý řád a vyměření se stalo, na jakou váhu chléb pečen býti má, podle ceny a prodajuov obilé, jakž pak to všecko předešle tištěno a vuobec vydáno jest: a toho se ještě při tom zůstavuje, aby se nad tím ruka držela, a v každém městě, aby dvě osoby z ouřadu nařízeny byly, a těm aby se obzvláště k tomu přísaha vydala, kteréž aby vždycky v jednom měsíci pořad zběhlém podle trhu a prodajuov obilé pekařům, jak veliký, těžký a dobře vypečený chléb v tom měsíci pečen býti má, oznamovaly a usazovaly. A kdožby proti tomu oznámení a usazení menší a nevypekly chléb pekl, tomu aby ihned bez milosti ten všecken chléb pobrán a chudým do špitála dán byl. Nicméně starší pekaři, i také ty dvě k tomu nařízené osoby, aby toho, pokudž nejvýš možné, šetřili, aby vždycky zásobení v mouce bylo, tak aby za příčinou mlajnuov, kteříž v čas mrazuov a suchoty tuze jíti nemohou, v moukách nedostatku nebylo. Však poněvadž sobě pekaři to ztěžují, že se na ně od jiných lidí, kteříž v cechu s nimi nejsou, chlebové pekou, i také přespolní vozí, protož aby takoví přespolní aneb krom cechu pečení chlebové toliko dvakrát do týhodne, totižto v středu a v sobotu prodávání býti mohli a jindy nikdy. Strany pak votrubů, ty také aby v slušnosti a podle uvážení těch dvou osob k tomu nařízených vedle drahoty a lacinosti obilé prodávány byly, aby se lidé nimi nepřetahovali; a kdožby mimo takové vyměření draže otruby prodával, tomu aby byly pobrány, těm osobám nařízeným k ruce, kteréž k tomu dohlídati budou.

O sladovnících.

Úředníci: P. Jan Škreta Šotnovský z Závořic a p. Krištof Vetengl.

Sladovníkuom také jest předešle dobrý řád ustanoven a piva se jim usazují: to také v tom dobrém pořádku aby zuostalo, toliko aby piva vždycky ve třech měsících od těch, komuž to náleží, sazena byla; a to z té příčiny, že obilé ne vždycky v jednostejném trhu se kupuje a prodává. Však žádný pivovarník aby na jeden var sladu méně než po dvaceti stryších pšenice, a více piva, než toliko dvaceti sedm sudův i s dolévkou, nebral pod pokutou, na kohožby se z nich to našlo, desíti kop gr. č. propadení, z kterýchž aby dva díly do špitálu a třetí díl těm, jenž přihlédají k tomu, obrácen byl; a nad cenu, zač strych pšenice v trhu obyčejně platí a mimo posudné, kteréžby se JMCské svolovalo, aby věrtel piva o vosm gr. č. draže dáván byl a vejše nic. A k tomu též dvě osoby radní, ježtoby s tím obchodu nevedly, nařízeny býti a na to obzvláštní přísahu míti mají.

Než co se pak šrotýřův dotyce, těm aby ty dvě osoby s radou ouřadu jednoho každého města usazovaly, coby od přivezení a do sklepu spuštění každého sudu piva bráti měli, anebo sládkuom od vytahování a nakládání piva na vozy v slušnosti dáváno býti mělo, aby se ani tím lidé nepřetahovali.

O vína a piva šenkování.

Poněvadž se také při prodaji vin domácích a přespolních veliký neřád nachází: protož aby každý, kdožby koli chtěl jakéžkoli víno na potomní čas do Prahy dáti uvézt k šenku, ten aby

předkem je v ungelte opověděti a perkmistru hor viničných a konšelům jeho koštovati dáti byl povinen. Potom pak, kdyžby je chtěl načítí, téhož vína jemu žedlík přiněsti, a on perkmistr s konšely svými aby je podle dobroty a hodnosti v slušnosti a mírné ceně sadil, po čem by vydáváno mělo býti; však aby česká bílá vína nad šest velikých a červená nad sedm velikých peněz, moravská pak a rakouská také nad sedm bílých peněz, uherská pak a rýnská nad osm bílých peněz šacována a sazena nebyla; kterážby pak vína lehčejší byla a po těch penězích nestála, ta aby pod to níže, podle uznání perkmistra, sazena byla. A po takovém koštování a sazení aby je týž perkmistr v tom městě, kdež má vydáno býti, neb skrze osobu k tomu nařízenou vyvolati dal: že ten měšťenin v té ulici takové víno za takové peníze načal, neb v každém městě v příhodném místě na tabuli poznamenal, jaká vína a u koho se i také po čem šenkují. A když se to tak stane a to víno se dávati bude, tehdy perkmistr také skrze osoby k tomu nařízené bedlivě aby dohlídal, poněvadž veliký nepořád jak nedolíváním, tak žedlíkuov dna vražením, po straně stlučením, připisováním, lidem za jejich peníze ublížení se děje, aby míry žedlíkuov ve všech městech Pražských srovnány byly. A při komžby koli něco toho, což dotčeno jest, shledáno bylo, a kdoby vína při šenkování nedolil, žedlíky stlučené měl, anebo k řádu mimo náležitost připisoval: ten každý jednu kopu gr. č., aby perkmistru dáti povinen byl. Kterýby pak šenkýř nebo šenkýřka na lidi nebo čeládku, kterážby po víno přišla, foukati, křikati a opovázlivě mluviti směl a směla, ten a ta čtyři dni pořád zběhlé v šatlavním vězení držán a držána býti má.

Item, aby nižádný, načna sud vína dobrého, do vydání téhož sudu, vína jiného lehčejšího z jiného sudu za též peníze, po čem by dobré načal nedával a nešenkoval; a sice vína načatého ničímž, bud vodou, sírou, cukry, medy, mlékem, hořčicí, neb jakýmžkoli jiným způsobem ne-falšoval a neplundroval, a to pod zbavením, kdoby se takového podvodu dopustil, jak hospodáři tak šenkýři, živnosti jeho i měšťanství.

Nicméně aby také z té nemírné drahoty, kteráž se při dělnících viničných děje, sjíti mohlo, aby na to vždycky perkmistr hor viničných zvláštní pozor a péči měl, aby se nad míru draho tíž dělníci nenajímali, nébrž jak se kterého času usadí, po čem se najímati mají, při tom aby se jeden každý nákladník pod pokutou propadem" perkmistru jedné kopy gr. č. zachovati byl povinen.

Strany pak piv šenkovánl, poněvadž se to nachází, že šenkýři a šenkýřky takové pivo dávají, protož aby týmž šenkýřuom také v jednom každém městě od rychtáře JMCské míry jisté usazeny byly, jak mnoho se piva za peníz, též druhá za bílý peníz a třetí za krejcar dávati má, a každého času při sazení piva týmž šenkýřuom aby vydávány a nařizovány byly. A kterýby se šenkýř aneb šenkýřka v takovém piva dávání, tak jakž vyměřeno bude, nechovali a méně piva dávali aneb pivo falšovali a vodou dolejšvali, z těch jeden každý aby rychtáři JMCské jednu kopu grošů českých propadl a beze vši milosti dáti byl povinen.

O apatekářích.

Úředníci: D, Jan Kunstat z Paumberka a D. Tomáš Vodňanský.

Při apatekářích též nemalý se neřád a nezpůsob nachází; nebo ti předně podle vuole své lékařství svá a recepty nasazují a šacují, a k tomu častokrát těch věcí a simplicia, kteráž jim od doktoruov v receptích poznamenané se odsílají, před rukama v svých apatykách nemívají, anebo co mají, to na větším díle zvětralé, proleželé, spráchnivělé a dokonce porušené, zkažené a nehodné se býti na oko spatřuje, čehož oni nicméně pro svooj užitek s velikým lidského zdraví ublížením užívati a to do receptův mísiti smějí. A tak v tom quid pro quo, quantum pro quanto, quale pro quali nenáležitě míchajíc, lidem místo lékařství dobrého a prospěšného

častokrát jedu podvrhují. Protož za prospěšné a užitečné se vidí, aby v jednom každém městě Pražském apatekáře přísežné a jednoho obzvláště lékařského umění doktora v obci své měli, tomu určitou službu a plat roční z obce dávali, k tomu také od každého nemocného, podle toho jakžby ho Často navštěvoval a toho potřeba ukazovala, jistou mzdu jemu uložili, z té příčiny, aby ten doktor, maje takové opatření, předně té obci a jejím obyvatelům sloužiti a je hojiti byl povinen. Pakli by kdy přes pole z měst Pražských i jiných krajských měst povolán a potřebován byl, aby nemocné své, kteréžby na ten čas měl, jinému hodnému svému tovaryši a doktoru poručil, tak aby pro jeho odjezd v nedostacích svých opuštění, dokonce zmrhání nebyli. Také ti doktoři společně aby to na práci a v opatrování svém obzvláště měli, aby v přítomnosti dvou, anebo tří osob hodných, od ouřadu v každém městě Pražském i jiném k tomu volených, každého čtvrt aneb nejdéle puol léta všecky apateky přehlídali a všecka lékařství aneb simplicia i též composita ohledávali, probovali, a cožby tu koli nehodného, zkaženého našli, to ven z apateky na ulici vyházeli, aneb v čemby apatekáři nedostatek měli, a toho se často a mnoho podle rozdílnosti času, povětří a neduhov potřebovati muselo, tím se jim zásobiti časně poručili, tak aby žádné slušné výmluvy apatekáři míti nemohli.

A poněvadž se pak to vskutku nachází, že chudí lidé, pro nedostatek důkladů na doktory a na lékařství, opatření dostávati nemohou, a tak častokrát v nedostacích svých opuštěny jsou, netoliko o zdraví své, ale dokonce i o hrdlo přicházeti musejí: protož za slušné se vidí, aby doktorům mírnější a chudým snesitelná mzda za práci jejich ustanovena a nařízena byla, v čemžto oni ne všecko pro svůj časný užitek, nýbrž více pro onu odplatu budoucí, věčně nastávající, něco také pro chudé lidi učiniti sobě neztěžovali; a oni také doktoři i apatekáři k tomu napomenuti a přidržáni byli, aby tak, jakž jest se ten rozdíl od starodávna v jejich profesii zachovával, zase na něj nastoupili a v zvyklost sobě uvedli, pro takové neduživé nemožné lidi lékařství lacinější ex remediis paratu facilibus apatekářům v receptích přednášeli, tak aby těm podle nejvyšší možnosti lidské spomoženo býti mohlo. A kdožby pak koli do apatekářuv jakou ztížnost měl, buďto že by podle poručení lékařuv a napsání recept tak se nechovali a ty měnili, podvrhali, zkažená simplicia do nich mísili, aneb místo polehčení k většímu neduhu k tomu příčinu dali, aneb že by sobě za lékařství, aneb jakéžkoli jiné recepty, nemírně počítali a nasazovali: ten aby to na ty doktory s přidanými osobami vznésti mohl, a oni aby to hned bez odtahuov k skutečné nápravě přivésti, aneb takové lékařství šacovati povinni byli. A tak podle toho šacuňku, aby se jim platilo, aneb podle přičinění jejich k nim se hodně zachovali.

O řeznicích.

Úředníci: podle JMti p. hejtmána p. Jan z Dražice, p. Primas a p. Zachař od "rejskejch jablek" a starší řezníci.

Poněvadž se předně od řezníků kůže (v kterýchž potom mnozí řemeslníci obchody své vedou) kupují, zdá se za potřebné při nich to, aby oni počátku drahoty nedělali, přetrhnouti. A poněvadž ta paměť jest, že před nedávnými lety od předních uherských volů kuože za puol druhé kopy miš. se prodávala, taková mírnost aby ještě i podnes byla zachovávána, a žádný řezník zdejší z měst Pražských, ani také jiní, kdož kůže prodávají zde v Praze, aby jedné kuože z nejlepšího vola dráže puol druhé kopy a desíti gr. m. dávatí a prodávati nesměli, pod pokutou týchž kozí pobráni a jemu dvě neděle u vězení seděni. Jiné pak kuože od menšího hovézího dobytka aby po jedné kopě a patnácti groších, anebo pod to níže, jak se smluviti mohou, prodávány byly.

Strany pak koží telecích, ty aby jedna nejdraže za dvanácte gr. m. a pod to níže prodávána byla. Item, skopové kuože s vlnou za dvanácte gr. m.; item, skopová kůže oholená za osm gr. m.; item, jehenci kůže, neboližto spratek, nejdraž za šest gr. aby prodávány byly.

Toto pak při tom také znamenitě zachovati sluší, aby řezníci Pražští kozí, což se v městech Pražských dobytka zbije, nikam jinam nežli koželuhům Pražským neprodávali; jestližeby se pak kdo toho dopustili a takové kůže z dobytka zde zbitého někam jinam ven z měst Pražských, aneb z jiných měst krajských prodávali, ti aby také pokutou nahoře položenou trestáni byli, polovice tomu, kdož to oznámí a druhá polovice chudým do špitála v tom městě, kdežby týž řezník neb řezníci bytem byli, k dobrému aby přišly, a ten řezník také aby dvě neděle vězením trestán byl. Co se pak loje dotýče, toho aby centnýř za šest kop m. nejdraž a pod to níže prodáván byl, a centnýř sádla za pět kop m.

Jestližeby pak řezníci to, co by jim tu na kůžích, loji, sádle scházelo, nemírným masa prodáváním nahraditi chtěli atak dvojnásobný oužitek podle předešlé své navyklosti na všem míti žádali: k tomu aby v každém z měst Pražských i jiných krajských dvě osoby ouřední podle starších jejich nařízeny byly, a ty aby na to zvláštní pozor a péči měly, jestližeby který řezník nad slušnost maso prodával a lidi domácí neb přespólní přetahoval, tomu také aby všecko pobráno bylo a, tak jak svrchu dotčeno, jedna polovice do špitálu, a druhá těm osobám k tomu nařízeným aby přišla. Jestližeby se pak osoby k tomu nařízené v tom nepilně chovaly a některým řezníkuom něco přehlídati chtěly, a těm, kdož by sobě drahotu řeznickou ztěžovali, toho podle nahoře psaného vyměření k nápravě nepřivozovaly: to aby každý na pana hejtmana JMCské v tom městě, kdežby se to stalo, vznesl, a páni hejtmani dále podle uznání ty osoby skutečným trestáním k bedlivosti napravovati mají.

A poněvadž se pak to na oko spatřuje, že překupníci všeliké věci zdražují, což se rovně též i při voluov překupování děje: protož se za potřebné a užitečné vidí, aby strany té věci takový pořádek se způsobil, totižto, aby žádný kupec voly na prodej ženouc, jakžby do království tohoto pomezí je vehnal, jich na cestách, v městech, v městečkách, ve všech, zámcích ani tvrzech (kromě ustálých aneb kulhavých, kterýchžby bezelstně dáleji hnáti nemohl) prodávati nemohl, ani žádný zase od něho, kromě k své vlastní domácí potřebě, kteréžby aneb tu, kdež je koupí, sám k svému užitku obrátiti a je spotřebovati, aneb byl-li by řezník tu v tom městě neb městečku, aneb ve vsi, býti a rozprodati chtěl, kupovati nesměl, tak aby takový překupníci příčinou drahoty v zemi nebyli; než teprva, když do Prahy neb do jiných měst na dobytčí trh takový dobytek by přihnání byli, tu aby jednomu každému jak prodávati tak i kupovati bylo svobodno, však na takový způsob, aby přespólní kupci domácím až do poledne překážky nečinili a jich nepřekupovali, než cožby potom po vyjití toho času sobě optati a skoupiti mohli, toho se jim dostati má. Kdožby se pak tak nezachoval, aneb dobytek v jiných místech a krom tohoto času vyměřeného kupoval, ten aby ty peníze, začož koupil, propadl; kdožby pak prodávati směl, ten aby ten dobytek v pokutě propadl. A nad tím pořádkem též aby při starších řeznících dvě osoby hodné, kteréž by tato nařízení sobě poručena měly, vysazeny byly, a tak se v tom beze všeho přerušeni chovaly; kterýmžto polovice pokuty aneb peněz propadených v této příčině, druhá pak polovice tomu, kdožby takové přečinění na světlo pronesl, dostati se má.

A poněvadž pak tomu rozuměti jest, že ležáci, jak při jiných obchodnících, též i při dobytka prodávání, té drahoty příčina jsou: protož aby jim takové jejich předsevzetí po tento den více trpíno nebylo, nýbrž aby oni, tak dobře domácí, jako cizozemci, pod skutečným trestáním proti tomu ustanovení žádného dobytka překupovati nemohli a nesměli.

O koželuzích.

Úředníci: p. Šebestian Agricola z Horšova, radní, a Martin Brázda, starší přední z ševcův.

Poněvadž se již řezníkuom, po čem kuože dávati mají, uložilo, protož koželuzi také na zpuosob dole psaný kuože ševcům aby prodávati byli povinni, předkem kus ousní nejlepší za jednu kopu patnáct gr. m.; item, obě krajiny nejlepší z jedné kuože aby dávali za třidceti šest gr. m., a vaz na boty za čtyrydceti osm gr. m. Co se pak jiných ousní, krajin a vazů z menších kozí dotýče, ty aby pod tu na hoře psanou sumu níže, jak se stržiti mohou, kopovány [sic] a prodávány byly, toliko nad to vejš nic; item, teletiny mazané nejlepší aby se dávaly po dvadčítí gr. m. a nad to dráž nic.

A k tomu také dvě osoby hodné, jedna radní přísežná a druhá řemesla ševcovského, usazeny a na to obzvláštní přísahu míti mají, kteréžby k tomu, aby též kůže, což jich koželuzi prodávají, dobře vydělané a (poněvadž sádlo laciné jest) i dobře vymazané byly, dohlídaly. Na to také obzvláštní pozor ty dvě osoby míti mají, aby předkem dotčení koželuzi kuože vydělané ševcuom Pražským, což jich potřebují, i v jiných městech, po těch penězích, jak se svrchu píše, prodávali, a cožby mimo pražské ševče zbejvalo, to teprv aby jiným přespólním ševcuom, však také v těch penězích, jakž svrchu dotčeno a nic dráže, prodáváno býti mohlo. Jestliže by pak který koželuh dráže, než se svrchu píše, kuože prodávati, anebo ty nedobře vydělávati, anebo mimo ševče pražské, dokudž by v nich ti dostatku neměli, jinam je odbejvati chtěli: tomu každému aby ty kuože, což jich má, byly pobrány, a polovice těm osobám k tomu usazeným, a druhá polovice do špitála aby obrácena byla. Též také ty dvě osoby k tomu nařízené na to obzvláštní pozor míti mají, aby koželuzi bohatší před chudšími kozí od řezníkuov Pražských nepřekupovali a potom, dlouho je chovajíc, tudy nějaký v kožích nedostatek způsobiti chtěli. Než každého týhodne, aby též koželuzi v rovnosti, bohatší i chudší, kuože kupovali, a tak jedni i druzí živnosti vésti mohli. Nicméně, pro zachování dobrého pořádku, aby vždycky ty dvě osoby v každém městě k tomu nařízené, v jednom měsíci panu hejtmanu téhož města, kdež jsou, aneb JMCské rychtáruom, aneb osobám radním o tom, jak se v tom tíž koželuzi i ony samy chovají, zprávu dávati povinny byly; a pan hejtman aneb spolu radní, uznali-li by jaké nápravy potřebu, aby to vždycky bez odtahu povinni byli napravití.

A jakož jsou také koželuzi ten obyčej zachovávali, že jsou nikdež jinde, než toliko v Praze, jiní koželuzi kozí sádlem mazati nesměli a tak toliko všickni k pražským koželuhuom zření své míti mu osili: protož z takového obyčeje aby již sešlo a jeden každý koželuh v kterémžkoli městě, aby podle vuole své kuože však dobře a příhodně mazati a tak jak se svrchu píše, a nic dráže je prodávati mohl, též pod pokutou nahoře dotčenou.

O ševcích.

Úředníci: Václav Augusta, jeden z X. soudců, Jeroným Marvan z řezníkuov a Vicenc starší z koželuhův.

Ševci, na kteréž jest těchto časuov mezi všemi řemeslníky od chudého lidu největší pokřik vzešel, také když již tak v mírnosti kuože kupovati budou a k tomu sádlo lacino berou, i vychování své stravou mnohem lehčejší než předešlých let mají, aby již více chudých i jiných všech lidí řemeslem svým neobtěžovali, než obuví dobré, trvanlivé a oužitečné aby dělali a po těchto penězích dílo své aby dávali.

Předkem, boty rejtarské dobré z kůže dobře vymazané, kteréžby až do rozkroku a nahore s taškou byly, ty aby dávali za jednu kopu dvadeceti gr. ni.

Item, boty drobet kratší s řemeny, jimž vlašské říkají, z kůže dobře vymazané za jednu kopu m.

Item, opět kratší boty z kůže hovězí, až nad kolena, za čtyřidceti čtyři gr. m.

Item, z telecí kůže boty až nad kolena za třidceti šest gr. m.

Item, pantofle z kůže hovězí za osmnáct gr. m.

Item, střevíce vysoké s řeménky za čtrnáct gr. m.

Item, střevíce lokajské pacholku dorostlému za deset gr. m.

Item, pacholatuom po sedmi a nejdráže po osmi gr. m. a pod to níže.

Item, od podšití bot rejtarských dobrou kozí s dobrým podešvem, nejvíce dvanáct grošů m.

Item, od podšití bot pacholatuom devět gr. m.

Item, ženské botky z černé dobré kuože za dvaceti dva gr. m.

Item, ženské botky bílé tolikéž za dvadeceti dva gr. m., než kteréž by byly s aksamitem, za ty o čtyry gr. více, totiž dvadeceti šest gr. aby se dávalo.

Item, střevíce ženské za osm gr. m.

Item, pantofle ženské za čtrnáct gr. m.

Item, od podšití ženských botek černých i bílých po osmi groších, a které jsou s aksamitem, od těch dvanácte gr. ni.

Item, Sedláci, žádný aby sobě bot delších nad rozkroky, ani s taškami dělali nedali, ani nekupovali, také ani ševci aby jim jich nedělali, poněvadž jim to k žádnému užitku ani platnosti není. Který by pak sedlák boty s taškami anebo delší než do rozkrokuov koupil, aby ihned on i švec, který by mu je prodal, od rychtáře do vězení vzati byli, a z téhož vězení aby nebyli puštěni, leč každý z nich rychtáři patnácte gr. m. dá. Též také šenkýřky, kuchařky, nevěstky, i v městech všecy sedlského řádu, ženy a děvečky, aby žádná v botkách s aksamitem ani v nemazaných choditi nesměly, ani také žádný švec aby jim jich neprodával pod touž pokutou nahore dotčenou rychtáři patnácte gr. m. propadení. Který by pak rychtář to zúmysla obmeškával a k tomu nedohledal, ten aby skutečně podle uznání pana hejtmana toho města aneb ouřadních osob trestán byl. Než lidu sedlskému aby se dělaly boty mírné a trvanlivé až do rozkroku, a ty aby nejdráž za jednu kopu m. a pod to níže, to po padesáti a po čtyřidceti gr. m. prodávány byly a nic dráže.

Item, pohunku boty nejlepší aby se dávaly za čtyrydce a za třidceti pět gr. m. a pod to níže, než dráže nic.

Item, podšití velikému sedlskému pacholku aby se dalo za dvanácte gr. m., a menším osobám pod to níže.

Item, podšití pohunku za devět gr. m. a pod to níže.

Item, podšití pacholeti sedlskému prostřednímu za sedm gr. m.

Item, lovecké boty dobře vymazané a pevně ušité, aby byly nejdráž za puoi druhé kopy mišenské.

Co se pak botek a střevičkuov dětinských dotýče, poněvadž v tom také nemírná drahota jest, ty aby se takto prodávaly:

předkem dítěti čtyřletému za botky deset gr. m. a za střevičky čtyry gr. m.;

Item, tříletému za botičky devět gr. m. a za střevičky čtyry gr. m.

Item, dvouletému za botičky 7 gr. m. a za střevičky tři gr. m.

Item, ročnímu za botičky šest gr. m. a za střevičky tři gr. m.

A poněvadž se pak tohoto řemesla mnoho potřebuje, protož aby v jednom každém městě tři osoby, totiž jedna ouřadní, druhá řemesla řeznického a třetí řemesla koželužského (poněvadž ta dvě řemesla kozím rozumějí) nařízeny byly, kteréž by na to obzvláštní přísahu

měly a k tomu bedlivě dohlídaly, aby se obuví dobré a užitečné dělalo, a mimo toto nahoře psané ustanovení dráže aby se neprodávalo ani nečinilo. V kterémž by pak městě koželuhou nebylo, tehdy jirchář aneb jiná k tomu hodná osoba, aby k těm dvěma byla přidána, a ty všecky tři osoby, aby také všickny v každém městě panu hejtmanu svému, a kdeby ho nebylo, ouředním osobám v jednom měsíci, jak se tiž řemeslníci chovají, a ony jak k tomu dohlídají, zprávu činiti povinny byly; a byloli by co dále potřeba, to aby od pánuov hejtmanuov, aneb osob ouředních, podle náležitosti opatrováno bylo. Jestližeby se pak který švec toho dopustil a obuov nedobrou a nehodnou dělajíc za ty peníze, jak se svrchu píše, prodávati chtěl, aneb mimo to nahoře psané vyměření lidem dráže cenil, a tudy sobě na těch, kdož o tomto nařízení nevědí, něco přitáhnouti chtěl, ten každý, aby předkem dvě neděle u vězení seděl a potom z téhož vězení puštěn nebyl, leč jednu kopu grošů českých dá; a té kopy gr. aby polovice těm osobám k tomu nařízeným přišla, druhá polovice do špitálu v tom městě aby dána byla.

O jirchářích.

Úředníci: p. Pavel Fišel, radní, Václav Telátko, řezník, Mikuláš Planička.

Jircháři, ti také tak nemírné drahoty své uleviti a již, když sami kůže lacino bráti budou, také je lacino dávatí mají; a protož po dnešní den, aby žádné kůže skopové, nejlepší k botkám vydělané, dráže dvanácti gr. m. nedávali, a skrovnější pod to níže. A když pak kůže na kopy vesměs prodávají, tu aby žádný jirchář kopu kozí dráže jedenácti kop m. dáti nesměl, než pod to níže prodávati muože. A jakož také dotčení jircháři vydělávající jelení a jiné kůže, ty, kdož je vydělávati dají, příliš a nad míru přetahují: protož, aby žádný od nejlepší a na místo dobře na zámiš vydělané největší kuože jelení více čtyřiceti gr. m. vzíti nesměl a nebral; od jiných pak menších pod to níž, a od srní kuože dvanácte gr. m., a nic více, od vydělání aby mu dáno bylo. Však i k tomu řemeslu také tři osoby, totiž jedna radní, a druhá řemesla řeznického a třetí řemesla ševcovského, nařízeny býti a k tomu, aby dotčení jircháři kuože dobře vydělávali a tak, jakž se svrchu píše, a nic dráže jich neprodávali, bedlivě dohlídati mají. Kteřížby pak jircháři proti tomuto vyměření se chovati a dráže kuože prodávati, anebo od vydělání kozí více bráti chtěli, než se svrchu píše, ten každý aby tolikrát, kolikrát by se toho dopustil, do vězení vzat byl; kuože ty, kteréby tak dráže než vyměřeno prodával, aby mu byly pobrány, a kdyby víc, než se nadpisuje, od vydělání kozí bráti chtěl, jednu kopu grošů českých aby propadl, a toho polovice do špitála a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby přišla a vzata byla.

O sedlářích.

Úředníci: Pavel uzdár, jeden starší a Volf Zima, konvář starší.

Sedláři, ti také, poněvadž již kůže v mírnosti kupovati budou, drahoty své aby ulevili, a nejlepší vlaské sedlo, plechem okované, aby za dva zlata rejnská, neplechované pak a dobře vycpané polštáři sedlo za puoi druhé kopy, jiné pak prosté vlaské sedlo, jakž nyníčko nosí, za jednu kopu dvaceti grošů, formanské a myslivecké sedélko za puoi kopy mišenské, chomout nejlepší a největší za čtyřiceti grošů a menší za tridceti šest grošů, a opět menší pod to níže aby dávali. Co se pak jiných díl a opravek jejich dotyce: poněvadž ta jsou rozdílná, protož aby také dvě osoby, jedna řemesla uzdářského a druhá jiná hodná osoba, k tomu nařízeny byly a

zvláštní přísahu na to měly, k tomu, aby se lidem dobře dělalo, dohlídaly, a oč by se tíž sedláři s lidmi smluviti nemohli, aneb je v čem přetahovati chtěli, to aby podle uznání těch osob jeden každý povinen byl zaplatiti. Jestliže by pak který sedlář díla svého dobře nedělal, anebo dráže, než se svrchu píše, je dávati chtěl, tomu každému aby též dílo jeho pobráno, a polovice do špitála a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby dána byla.

O uzdářích a řemenářích.

Úředníci: P. Jan Libocký, jinak Cecek, a Valentin Stříbrskej.

Uzdáři ti také mimo náležitost lidí řemeslem svým přetahují: protož potud více aby žádný uzdář, nebo řemenář, tak droho [sic] díla svého nedával, než když velikou a nejlepší kůži volovou z uherského vola vydělá a na nádobí skrájí, své přesky k tomu dá, od toho aby mu dána byla jedna kopa m., a když jest kuože menší padesáte gr. m., a od kravské kuože čtyřiceti gr. m., od teletiny deset gr. m. Než kdožby sobě pak rejterské rystuňky z kozí svých dělati dáti chtěl, od té každé kuože aby deset gr. m. nic více. od vydělání a skrájení dáno bylo.

Item, rystuňk prostý, kterémuož vlaský říkáme, totiž náhlavek, votěže, prsosiny, farkaš se dvěma řemeny, střemenišťe a popruh, aby byl za puol druhé kopy m.

Item, s hustějšími řemeny rystuňk za puol druhé kopy patnácte gr. m. nejdráž, a pod to níže.

Item, vohlav dobrá za deset gr. m.

Item, náhlavek samý dobrý za patnácte gr. m.

Item, střemenišťe samé za osm gr. m.

Item, šle za deset gr. m.

A poněvadž pak všeccka díla řemenářská zejména se jmenovati a šacovati nemohou, aby také tomu řemeslu dvě osoby hodné nařízeny a ustanoveny byly, kterězby na to obzvláštní pozor a péči měly, aby jednomu každému dobře a v slušnosti řemeslem svým uzdáři a řemenáři posluhovali, a oč by se s kým smluviti nemohli, podle uznání těch dvou osob, aby to dáti povinni byli. Jestliže by pak který uzdář díla svého dobře nedělal aneb dráže, než se svrchu píše, je dávati chtěl, tomu každému, aby též dílo jeho pobráno, a polovice do špitálu a druhá polovice těm osobám k tomu nařízeným aby vzato bylo.

Jestliže by pak kdo kterému uzdáři kůži vydělávati dal, a týž uzdář jemu ji změnil a místo dobré horší dáti chtěl, k tomu každému, aby se jako k jinému zloději hleděti a přistoupeni mohlo.

O krejčích.

Co se krejčích dotýče, také nemalá ode všech stavuov ztížnost o jich řemesla až posavad jest: protož za potřebné se vidí, aby taková jejich díl sobě nadsazování jim přetržena a k mírnějšímu způsobu přivedena byla, a to podle tohoto poznamenání aby se zachovati byli povinni, a přes to aby jim žádný od díla víceji nedával.

Od poctivic kožených a kabátu barchanového prostého deset gr. českých.

Od sukně dvojnásobné s faldy deset gr. česk.

Item, od sukně na kožich podšité osm gr. česk.

Item, od pláště mužského prostého dvojnásobného deset gr. česk.

Item, od sedlského kaftanu dvojnásobného prostého pět gr. česk.

Item, od sukničky, kteráž slově horekop, soukenné pět gr. česk.

Item, od poctivic kožených s řeménky čtyry gr. česk.

Item, od poctivic soukenných štyry gr. česk.
Item, od ženské sukně pět gr. česk.
Item, od sukně ženské s rukávy pět gr. česk.
Item, od sukně ženské s životkem a s rukávy šest gr. česk.
Item, od sukně harasové s rukávy dvojnásobní prosté ženské deset gr. česk.
Item, od sukničky muožské tykytové dvojnásobné dvanáct gr. česk.
Item, od rukavuov karmazínových tykytových damaškových pět gr. česk.
Item, od pláště harasového ženského dobře faldovaného třiceti gr. česk.
Item, od mantlíku dvojnásobného harasového ženského deset gr. česk.
Item, od mantlíku ferštatového dvojnásobného jedenácte gr. česk.
Item, od mantlíku šamlatového dvanácte gr. česk.
Item, od hazuky tykytové dvanácte gr. česk.
Item, od hazuky ferštatové dvojnásobné dvanáct gr. česk.

Co se pak jiných krojuov domácích neb cizozemských a nákladních dělání dotýče: kdož by koli do kterého krejčího sobě ztěžoval, že by jeho šat zkaziti, všech těch věcí nespotebovati a tak díl za sebou zanechat, aneb na poručení sám všecko skupujíc, buďto těch věcí, aneb od díla mimo náležitost víceji sobě počítati a žádati směl, aby na ztížnost jednoho každého takové koupě věci, aneb díla, JMCské rychtář, povolaje k sobě těch kupcuov, kteříž ty věci prodávají, aneb starších přísežných cechmistruov tří nebo čtyř, s dobrým a spravedlivým jejich uznáním takové koupě aneb díla hned bez odtahuov šacovati, a na to jednomu každému ceduli toho šacuňku proti jeho slušné záplatě dáti, ten pak krejčí podle toho uznání se zachovati povinen byl.

Na kohož by pak to koli, že by, mimo jisté toto nařízení, těch věcí sobě aneb od díla víceji počítati směl, anebo šaty zkazil, skutečně uznáno bylo, budeli kdo takové šaty od něho chtěti přijíti, to při vuoli jeho zuostaň; pakli nic, tehdy on to dílo své ztratiti, náklad na ten šat zaplatiti, a k tomu za den šatlavním vězením ztrestán býti má.

O kožišnicích.

Úředníci: p. Martin Volovatý, řádní, a Mikuláš Pejfar, starší krajíři.

Kožišníci ti také nynější drahoty, poněvadž z daru božího všecky věci laciné jsou, dobře mohou uleviti a od lidí za práce své tak mnoho, jako až posavad, nebrati, nýbrž každému v slušnosti za jeho peníze dělati. A k tomu také v každém městě dvě osoby hodné, jedna z ouřadu a druhá řemesla krejčovského, ustanoveny a nařízeny býti mají, kteréž k tomu obzvláštní přísahu učiniti a na to vždycky bedlivé zření míti mají, aby tiž kožišníci, což se jim dělati a vydělávati dá, to dobře, oupravně a jak býti má, vydělávali, od toho také i za jiné přespólní kuože chlupaté, aniž od podšivek, příliš mnoho nebrali, nýbrž upřímně a náležitě se v tom chovali. Bylo-li by pak to při kterém kožišníku shledáno, že koupí a dílo své nad slušnost draho dává a tím lidi přetahuje, tomu každému kožišníku aby všecko jeho dílo a kupectví, což ho v krámě má, bylo beze vši milosti pobráno, a jedna polovice toho do špitálu a druhá těm dvěma k tomu nařízeným osobám aby dána byla.

Našlo-li by se pak také to na kterého kožišníka, že kuože, kteréž se jim k vydělávání aneb k podšívání dávají, falšuje aneb také změňuje, lepší sobě bére a horší na to místo dává, ten každý, aby na vznešení čížkoli, jako jiný zloděj, trestán byl beze vši milosti.

O kovářích.

Úředníci: Říha Krucburský, kočí starší, a Adam Varvas, forman.

Kováři podle předešlého pořádku a obyčeje podkovu na největšího kopinického koně za deset peněz bíých, na střelčí kuoň za český groš, a na kleprlíka za jeden groš bílý aby dávali. Však od kterého by koně celá podkova stará kováři nechána byla, za tu aby zase na nové podkově dva bílé peníze sraženy byly, než zlámaná podkova aby kováři zuostala. Co se pak okování vozu a jiných všelijakých díl dotyce, k tomu také, aby jim dvě osoby, na to obzvláštní přísahu mající, ustanoveny byly, kteréž by na to pozor měly, když by tíž kováři nad míru ty, kdož u nich co dělají dají, přetahovati chtěli, anebo když se k kováři kuoň přivede, že by ho brzo ukovati nechtěl, o to aby kováři slušně trestáni byli a u vězení každý ten aby dvě neděle seděl, a proto nicméně aby podle uznání týchž osob záplatu za práci svou bráti byli povinni. Jakož se také to nemálo trefuje, že případnostmi, buď myšimi nebo jinými neduhy koňskými, lidem se škoda pro nevolnost a neopatření časné kovářův děje: a protož komu by se koli ta příhoda trefila a on v té věci, kováře potřebujíc, k tomu ho povolal, a kovář se jemu v té věci volně nepropoučil a tudy škodu vzal, tehdy aby byl povinen kovář s tím, jemuž by se škoda stala, o to se slušně smluviti.

O kupcích, kramářích a suken kráječích.

Úředníci: p. Jaroslav z Mutěná, a p. Tomáš Grof, radní, též Faltin Krehmar a Lorenc Štrokr z kramářův a kupcův, a z suken kraječův: p. Zikmund Kropáč z Krymlova a Jan Ruff.

Kupci a kramáři i suken kráječi také na tento čas všechněch svých koupí velmi posadili, a koření, cukry, hedvábné i jiné věci, též i sukna, což z jiných zemí i z Čech přivozují, mnohem draže, nežli let předešlých bylo, dávají, měř, loktuov a váh jednostejných nemají.

A protož aby se to jednostejně od dole psaných osob spravedlivě srovnalo, ješto poněvadž obrokové i strava čeládce, též i vlna z daru božího lacinější jest nežli let předešlých byla, měli by také laciněji než prvé všeliké věci dávat. Protož z těch kupcův aby dvě a suken kraječův také dvě osoby hodné, na to obzvláštní přísahu mající, a z osob radních v každém městě také dvě nařízeny byly, a ty aby se každý měsíc spolu sejdouce, a po čem se všelikteraké věci kupecké odjinud přivozují na to se bedlivě vyptajíce, aby vždycky každého měsíce sobě i jiným kupcům usazovaly, a jak to nařídí, to vždycky i hned panu hejtmanu, aneb radě toho města, aby v známost uvedly, a podle takového usazení každý kupec, kramář a suken kráječ bude povinen se tak zachovati.

Jestliže by se pak seznało, že by těch šest osob svuoj oužitek (nad obecní dobré a nad to, což jim svěřeno) více obmejšlely a tak drahoty příčinou byly: při čem toho JMCská, jakožto král český, anebo v nebyti zde v tomto království JMCské na místě Jich Mti páni místodržící zanechati a jakým trestáním o to k nim přistoupati ráčí, to při tom zuostaň.

O tesařích.

K tesařuom p. ouředníkům šestipanským náleží to opatřiti.

Co se pak tesařuov dotýče, poněvadž díla jejich lidé nemálo ale mnoho potřebují, kteříž to vidouce, nad míru jsou se v díle svém a záplatě nádenní nasadili a zdražili, tak že, mimo všecken předešlý obyčej a tato mírná a laciná léta, jinače dělati nechtějí, leč mistru, kterýžto časem nic nedělá toliko k čeledi dohlídá, patnácte gr. miš. a čeledi na krátkém dni deset gr. miš., a na dlouhém dni po dvanácti gr. miš. na den se dávati muosí. A tím zpuosobem mistr na několika místech dílo projednané majíc, jemu jedno za hledění několik ortuov od jednoho díla dáti se přijde, ješto se tu při tom nezpuosobu nemalý škrabuňk lidský nachází.

A protož aby takovému jejich obmyslu, zahálčivému hledění v cestu vkročeno býti mohlo, takto se mezi nimi naříditi má: aby jeden každý mistr tesařský nejméně puol dne při velikém i při malém díle sám podle tovaryšuov svých dělati povinen hyl, a za jeho práci má se mu od svatého Jiří až do sv. Havla po pěti gr. čes. a tovaryšuom po štyrech gr. čes. beze stravy dáti, a od sv. Havla až k svatému Jiří mistru po čtyrech gr. česk. a tovaryšuom po třech gr. česk. aby dáváno bylo; a nemají v letě více nežli dvě hodiny přes celý den, v zimě pak jednu hodinu od své práce při snídání neb svačině odpočívati. A jestližeby tesař najmouc dílo zkazil a škodu udělal, aneb na stavení svou nedbalostí a obmeškáváním jakéžkoli škody příčinou byl, aby byl povinen o takovou škodu s tím, komuož by ji udělal, se smluviti a ji náležitě zaplatiti.

O bečvářích.

Úředníci: p. Jan Mazánek z ouředníků špitálských a Zikmund Zaubek.

Bečvářuom tento pořádek se vyměřuje: předkem strany díla kádí, velikých obručuov, kdož co toho potřebuje, obyčejně se s týmiž bečváři o to smlouvá; však aby od nich lidé příliš přetahováni nebyli, aby též jako k jiným řemeslníkuom dvě osoby k tomu hodné byly mezi ně ustanoveny a nařizeny, obzvláštní přísahu na to aby měly, a o které by se dílo veliké s nimi lidé smluviti nemohli, ty aby to mezi nimi porovnaly a k tomu dohlídaly, aby se dílo jejich dobře a gruntovně dělalo. Však strany díla menšího, takto aby se zachovali:

předkem sudu polouvozního, svidnický jmenovaného, aby nedávali dráž než za štyřidceti gr. miš.

Item, obručuov na staré veliké sudy aby dávali za dvadceti gr. miš.

Item, puol sudu svidnického dubového za dvadceti gr. miš.

Item, kopu obručuov na též polousudí za osm gr. miš.

Item, sud pivní, který slově věrtel, za dvanácte gr. miš.

Item, kopa obručuov na též sudy věrtelní za osm gr. miš.

Strany pak díla menšího, puten, škopkuov, konví a soudků, to aby jim bečvářuom ty osoby, k tomu nařizené, podle slušnosti sadily, jak a po čem by to prodávati měli. Než který by pak bečvář dílo nedobře dělal aneb je dráže, než se svrchu píše, a drobné dílo dráže než se usadí, prodával, ten aby jednu kopu gr. česk., totiž polovici těm osobám k tomu nařizeným a druhou polovici do špitála v tom městě, kdež bydlí, beze vši milosti propadl.

A jakož se trefuje, že druhdy bečváři osobám z stavuov panského, rytířského i jiným domácím souseduom v čas, když ho potřebují, k pobití vína nebo piva brzo přicházeti nechtějí, a tak tudy lidi ke škodám přivozují: protož kterýby koli bečvář, když se pro něj pošle, hned nepřišel, anebo přijda pobíjeti nechtěl leč by se mu příliš draho zaplatilo, to aby

jeden každý na ty dvě nařízené osoby vznesl, a ty aby ihned téhož bečváře do šatlavy daly a v tom vězení tejdén pořád aby seděl, a škodu tu, která by se skrže jeho nedbanivost stala, aby zaplatiti povinen byl.

O mydlářích a svíčnicích.

Úředníci: Václav Krocín z desíti soudcuov a Matěj Zoubek, starší řezník.

Mydláři, poněvadž již lůj lacino kupují, aby kámen mýdla nedávali draže nežli za jednu kopu miš., a svíčnici také nedávali kámen svíček draže nežli za jednu kopu deset gr. miš., a tak libra svíček od překupnic aby nic draže než toliko za třinácte d. bílých dávána byla.

Však i k tomu dvě osoby nařízeny aby byly, aby dotčení mydláři, svíčnici i jiní, kdož svíčky lojové dělati budou, to dobře a gruntovně z dobrých lojuov, tak aby toho lidé užiti mohli, dělali; a při komž by se svíčky nebo mejdlo nehodné, že je prodává, našlo, to vše, což tehdáž v krámě má, aby mu bylo pobráno, a polovice toho do špitála a druhá polovice od těch osob k tomu na hlídání nařízených, aby vzata byla.

Vostružníci, zámečníci, nožíři, platnýři, brníři, mečíři, ručnickáři, truhláři, koláři, hrnčíři, zedníci, kameníci, skalníci, cihláři, sklenáři a ti jako prkna prodávají.

Úředníci: P. Jan Had z Proseče, Václav Poklopecký, Michal, mečíř, Simon Podmanický, Jan Ruff, Kundrát flašnýř, Václav šmejdiř a Blažej, cukrář.

Ti všickni řemeslníci, poněvadž koupí svých jistého usazení nemají, nebo díla jejich jednostejná nebývají, protož tíž řemeslníci aby v slušnosti a dobře všeliké dílo své dělali, a k tomu každému řemeslu aby také dvě osoby hodné, kteréž by toho řemesla nebyly, se nařídily, a těm aby na to obzvláštní přísaha vydána byla. Jestliže by kteří koli ti nahoře psaní řemeslníci které dílo své příliš draho šacovati a prodávati chtěli, aby též osoby vedle starších přísežných toho řemesla na to pozor měly, a podle uznání jejich aby díla a prodaje své řemeslníci byli povinni v slušnosti prodávati. A našloli by se, že by kteří z těch nahoře psaných řemeslníkuov dílo své draže, nežli za to spravedlivě stojí, potřebujícimu prodávati a natahovati chtěli, těm aby taková koupě od těch osob k tomu nařízených pobrána byla; a každý ten, kdož by se toho dopustil, aby dvě neděle byl trestán.

O hospodářích.

Do hospod a domuov hostinských: JMCské p. rychtář, k němuž přidáný Václav Vodička a Jan Klajn.

To se také shledalo, že hospodářové v městech Pražských i jiných lidem voves, seno, slámu příliš draho prodávají a nemírný zisk a vejdělek z toho mají: protož aby potud více dotčení hospodářové toho nečinili, než každý strych vovsa toliko o dva groše česká draže z hospody nežli se na trhu prodává, aby dávali, též seno a slámu v slušnosti prodávali. A k tomu tržný aby dohledati povinen byl; na každém trhu a rynku a každého téhodne, po čem platí které obilí v pořádná registra poznamenal, tak aby těm osobám nad tím nařízeným, kdyby toho potřeba byla, pořádnou zprávu učiniti mohl. Však strychy a míry aby měli všickni

hospodáři spravedlivé pod pokutou těžkého podle snesení sněmovního trestání, tolikéž aby stravu v slušnosti (poněvadž z daru božího jest všech věcí hojnost) dávali, a dále pak při vína a piva šenkování, tak jakž napřed dotčeno, jako i jiní všickni šenkýři aby se zachovali. A k tomu také rychtář JMCské a jiné ještě dvě osoby hodné v každém městě, kteréž by na to obzvláštní přísahu měly, nařízeny býti a pilně, beze všeho osob šetření, dohlídati mají. Který by se pak hospodář toho dopustil, voves, slámu, seno, jídlo, pivo, víno, i všelijakou stravu a obrok mimo náležitost drážejí prodával a šenkoval, ten aby jednu kopu gr. česk. pokaždé, kolikrát by se koli se toho dopustil, propadl, a těch jeden díl do špitála a druhý díl těm osobám k tomu nařízeným, a třetí tomu nebo těm, kdož by to rychtáři JMCské a těm osobám k tomu nařízeným oznámili, dán býti má.

O překupnicích.

K překupování rychtář městský dohlídati a to spravovati má, a nad tím JMt p. hejtman ráčí míti pozor.

A jakož se to také v skutku nachází, že překupníci, šenkýři a jiní ležáci Pražští, i také hokyně, když jaký sjezd do Prahy bývá, a lidé všelijakých potrav více nežli jindy k městu nesou, tehdy oni ven před brány vybíhají, aneb ráno, prvé nežli lidé na trh z domouov svých jdou, a to od nich v mírnosti kupují, potom přinesouce to na trh, dvojnásob dráže zase prodávají: protož po dnešní den žádný ten překupník nebo překupníci, ani ti, kteříž do města na trh nosí, aby od žádného, kdož co na trh do města veze aneb nese, ani před městem, ani na ulicích, ani po domích, ani na trhu ničehéhož dříve než teprv po desáté hodině na puoi orloji, totiž dvě hodiny před polednem kupovati a prodávati nesměli, tak aby sobě předně ti, kdož toho k vlastní potřebě potřebují, volně nakoupiti mohli, ostatek pak aby ti, kdož na trh přinesou, také odbýti mohli, to překupníci od nich teprv koupiti a zase v slušnosti prodávati mohou.

Jestliže by se pak který ten překupník toho dopustil a před branami, v ulicích, nebo na rynku, dříve na hoře jmenovaných hodin, co kupoval, toho každého aby ihned rychtář městský do vězení vzal, a z toho vězení nepouštěl, leč mu jednu kopu grošů českých dá. A nicméně, aby v tom dobrý řád zachován byl, aby rychtář městský každého času čeládku svou v ta místa, kdež se mu zdá, že ti překupníci proti lidem vycházejí, aneb ráno na trhu vyčkají a to překupují, vysílal, a na to obzvláštní pozor a péči, aby se podle toho nařízení chovali, měl. Jestližeby pak co rychtáře městského osobou scházelo a to uznáno bylo, ten také od pana hejtmana toho města do vězení dán býti má, a odtud nemá puštěn býti, až také jednu kopu grošů českých do špitálu dá. A kdožby koli obilé a jiné věci k živnosti lidské náležející mimo potřebu svou na drahotu skupoval a v domích ssejpal, aneb jinde opatřil, tomu aby skrze rychtáře pobráno a do špitála dáno bylo.

O překupování pláten.

Do rychty v jarmark a do kotcuov mezi plátnice JMCské p. rychtář, a k němu přidání Jan Prunar a Bartl Štekl.

A jakož také nemalou ztížnost mnozí obyvatelé tohoto království a zvláště pak v Praze přisedící nad tím mají, že tak neslušně od některých handlířův a handlířek, od manželek

předních osob v městech Pražských bydlících, plátna se překupují, nad to také, dokud se domácí nenakoupí, přespólním se kupovati nedopouští: což všecko proti dobrému pořádku a zřetelně proti rozsudku JMti krále Vladislava, slavné paměti, mezi stavy panským, rytířským a městským o překupování učiněnému jest. Protož aby toho více nebývalo, než poněvadž jarmarci každému jsou svobodní, a obzvláště pro přespólní se drží, aby se vždycky na tyto dni, totiž den před svatým Václavem, na sv. Václava, item, ten den před hromnicemi a na den hromnic, v středu a ve čtvrtek o středopostí, item, ten den před svatým Vítem a na den sv. Víta, toliko na ty dni plátna aby se prodávati počala, a vždycky ty dva dni aby žádný překupník, nebo překupnice, pláten nekupovali, kupovati nesměli, než jiní přespólní též i domácí, však toliko k svým vlastním potřebám, všickni aby svobodně ty dva dni táž plátna kupovati mohli; po těch pak dvou dnech teprva handlěři a překupníci aby také na vejdělky a prodej plátna kupovati mohli. A k tomu rychtář JMCské Starého města Pražského a dvě hodné osoby, kteréž by ony samy ani manželky jich s plátny obchodu nevedly, aby byly ustanoveny, a ti aby vždycky obzvláštní pozor na to měli, aby se tak, jakž svrchu psáno, plátno na ty dni jmenované neprodávalo; a předkem ti, kdož k svým vlastním potřebám plátna kupují, aby si ho nakoupiti a potom teprva překupníci a překupnice ostatek, po vyjití těch dvou dní, aby sobě koupiti mohli. Však i ti také, koupíce táž plátna, když je zase prodávají, aby podle zdání těch tří osob v slušnosti je zase odbývali.

Jestliže by se pak kdo toho dopustil, buď muožského neb ženského pohlaví, a dříve toho času vyměřeného, totiž před vyjitím těch dvou dní při jednom každém jarmárce plátna na překup kupoval, ten (aneb ta) každý aby všecko to plátno, což ho koupí, propadl a beze vši milosti aby jim bylo pobráno. Jeden díl téhož plátna aby těm třem osobám k tomu nařízeným, druhý do špitáluov a třetí tomu, kdož by o tom oznámil, aby přišel a dán byl.

O koticích.

Fůry všeliké kotčí starší spravovati mají.

Kočí aby žádný více do téhodne k stravě, který by měl čtyři koně dobré, nebral, než toliko puol čtvrté kopy mišenské dokud na cestě jede, než kdyby na místě tejden nebo více ležel tehdy, nad vychování jeho, aby mu toliko každého téhodne dvě kopy mišenské dáno bylo. Kdož by pak sobě na míle na krátkou cestu kočího jednal, kteráž by toliko na den nebo na dva dni trvala, aby mu od každé míle buď tam nebo zase [...] deset grošů mišenských a vychování dáno bylo a nad to nic více. A mezi týmiž kočími aby čtyři starší nařízení byli, tak kdož by koli fůry potřeboval, má k starším aneb jednomu z nich poslati, že fůry potřebuje, oznámíc na tejden aneb na dni: tehdy jest každému ihned povinen nemeškaje fůry zjednati, a ten kdož jeti chce, má jemu od té fůry tak podle tohoto nařízení zaplatiti. Pakli by ten kočí nejel, má šatlavou tejden ztrestán býti a pokutu, to což by v témdni vyforoval, totiž puol čtvrté kopy mišenské, má propadnouti a toho vězení prázen býti nemá, leč tu pokutu složí, kterážto pokuta na chudé lidi do špitála má obrácena býti. Než což se for ven z země od Němcuov, cizozemcuov a jiných lidí dotyce: to se při tom zuostavuje, jakž by se kdo s kterým fůru smluvil. Jakož se pak nejednou trefilo, že židé sobě fůry s kočími jednajíce, křesťané a zvláště JMCské rady a služebníci v potřebách JMCské svých pilných kočích na cestu dostati nemohli: a protož jestliže by kočí s židem fůru aneb s kým jiným zjednanou měl, a z těch předních osob pro příčinu vejš dotčené, anebo jiný z křestanuov fůry potřeboval a v tom kočího postihl, tehdy aby jej z vejš dotčených peněz z míle anebo od týhodne nařízených vézti povinen byl, a to pod pokutou napřed položenou.

O poslích.

Nad posly přísěžnými za potmějstra nařízen Václav Albrecht.

Při každém městě Pražském aby purkmistr a rada osobu přísěžnou nařídili, kteráž by jistý počet posluov přísěžných přijímati a je spravovati mohla; a tak kdož by koli posla potřeboval, ten aby toliko k takovému potěmstru poslal neb šel a jemu oznámil, že posla tak daleko potřebuje, on pak aby jednomu každému, vědouc, kde každý posel bydlí, hned jednoho nařídil a každého aby poznamenal do svých kněh, k komu a jak daleko běžel a kdy se zase vrátil. A žádný nebude poslu, kteréhož by v království Českém potřeboval, více povinen od míle dáti nežli tři krejcary a to rozdílně, polovici zavdati a polovici druhou když se vrátí. Kdoby pak chtěl posla ven z království tohoto poslati, aby od míle čtyry krejcary dáti povinen byl, a aby hned, přijmouc listy, s nimi šel bez prodlévání, a od jiných na jinou cestu aby listuov nepřijímal a jinam, jestliže by co obmeškati měl, nezacházel, tolikéž také aby každý posel hned, jakž by se z cesty navrátil, beze všeho prodlení listy dodával pod skutečným trestáním, anebo certifikací, jestliže by žádné odpovědi dáno nebylo, ukázal, a krom toho aby mu žádný doplatiti povinen nebyl. Kterýž by se pak, jakž na to náleží, nechoval, ten aby jiným ku příkladu šatlavou neb sice podle velikosti přečinění trestán byl, aneb odpuštění aby jemu dáno bylo. Potěmstru pak aby každý posel od míle malý peníz povinen byl za jeho práci dáti. A v nepřítomnosti potěmstra, kdož by posla potřeboval a za své peníze jeho míti nemohl, nýbrž že by se našlo, že by na cestu z peněz aneb na jiné dílo jíti nechtěl a v šenkovním domě, neb jinde při zahálcách, postižen byl, toho aby byl povinen rychtář městský do vězení bráti, a v tom vězení aby držán byl nejméně za tři dni.

O rybném trhu.

Úředníci: Martin Mečír a Kašpar Kořenský.

Poněvadž při prodaji ryb, jak říčních tak rybnických, od lidu nemalá ztížnost se nachází: za slušné se vidí, aby také k tomu při porybném dvě přísěžné osoby usazeny byly, kteréž by nad těmi, kdož ryby prodávají, ruku držely, a to na takový způsob, aby je na každém rybném trhu procházely, a kdo jak prodává, ná to obzvláštní zření měly. A kdož by sobě tu co do kterého z nich ztěžoval, aby mu to hned k skutečné nápravě přivedly, a zač by slušné a spravedlivé bylo takové ryby sadily, a tak a nic dráže aby placeny byly. Kterýž by pak koli rybář na tom přestati nechtěl, tehdy aby mu všecky ty ryby, což by jich na prodaj na rynku měl, skrze ty osoby k tomu nařízené pobraány a do špitála chudým dány byly.

O podávácích kameníkuov, zedníkuov i při jiném všelijakém díle.

Poněvadž se to nachází, že výš dotčení řemeslníci bez takových nádenníkuov býti nemohou, i ti jsou se nemálo zdražili: a protož v letě, od svatého Jiří až do svatého Havla, aby jim po pěti groších míšeňských, od svatého Havla až do svatého Jiří po čtyřech groších míšeňských bez stravy dáváno bylo, a kdož by z té mzdy dělati nechtěl a po šenkovních domích, aneb na kterémž koli jiném místě, při zahálce postižen byl, ten aby byl šatlavním vězením za tři dni trestán, a dopustil-li by se přes to více aby od města vypovědín byl, nebo se i tady mnohé jejich lotrovství přetrhne, kteréž z takové zahálky pochází.

Artikul na vsecky řemeslníky vuobec se vztahující.

Jakož jest pak tomu rozuměti i v skutku se pronáší, že mnozí řemeslníci takový nezpůsob a nařízení mezi sebou zachovávají, totižto, který z nich některé osobě z vyšších stavuov i jiným za peníze k domácí potřebě řemeslem svým posluhuje, a když mu se podle jeho vuole neplatí, by pak něco i pokazil a ta věc na odporu byla, že více toho, což zkazí, opravití, doděláti, ani více děláti a sloužiti za peníze nechtějí a jiný také žádný řemeslník téhož řemesla, pokudž by oni podle své vuole spokojeni nebyli, tomu, kdož by toho žádostiv byl, za peníze jeho děláti proti takovému jejich nepořádnému nařízení a snesení nesmějí: a poněvadž pak takové jejich nařízení obecnému dobrému odporné i mnohým lidem na veliké ublížení jest, protož kterýžby se koli řemeslník napotom toho dopustil a tomu, komuž by prvé dělál aneb děláti počal, aneb něco zkazil a toho doděláti aneb opravití nechtěl, tomu a takovému aby žádný za jeho dílo nic nebyl povinen platiti; nýbrž on pak [pro] takový svojoj vejstupek dvě neděle šatlavním vězením trestán býti a škodu, kterouž by komu tím zpuosobem učinil, vynahraditi má. A ten také, kdož by koli místo toho za slušnou záplatu děláti nechtěl a se zpěchoval, toho každého, ten kdož by žádostiv byl, do šatlavního vězení dáti a v něm ho za tejdén pořád zdržeti bude moci; na kteréhož by to koli rychtáře bylo vzneseno, ten to podle toho nařízení beze vší omluvy a dalšího prodlení opatřiti povinen bude.

Nad tím se pak tu také tuze držeti musí, aby ty vseckny osoby k těm řemesluom nařízené, kteréž přísežné jsou, to na své přísahy přijaly, a jiné nepřisežné osoby přísahy k tomu učinily, že se v tom povolání spravedlivě a upřímně chovati chtějí, což také aby i činily a toho povolání svého pilný byly, při něm se dobře a upřímně pro vzdělání obecného dobrého chovaly, žádnému ne-přehlídaly, než k tomu tak, aby ve všem toto nařízení pruochoď svojoj mělo, se s pilností přičinily.

Nicméně vždycky ve dvou měsících ty osoby, nad jedním každým řemeslem nařízené, pánům hejtmanuom jednoho každého měst Pražských, aby zprávu o těch řemeslích, jak se v tom chovají, i také o tom, jak ony povolání své konají, oznamovati povinny byly. Actum 28. Julii anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo octavo.